

Autor: Radim Lhoták

Stalo se již zvykem jistého životního stylu mít vlastní názor na věci okolo nás, nazírat svět a vidět život z vlastního pohledu, z vlastního zorného úhlu. Dokonce věc názoru a nezávislost jeho stanoviska, právo na to mít vlastní názor se stalo synonymem svobody a demokratického smýšlení moderní společnosti. Kde končí společné vědění, nastupuje subjektivní názor. Kde končí kultura, začíná odcizení a svévole. Kde začíná svévole ničím neurčeného lidského jednání, tam končí svoboda být někým a z člověka se stává bezejmenné nic.

Názor evropského člověka je odvozen z nazírání a souvisí s jeho zrakovým smyslem, se schopností vidět. Jsme potomci divokých kmenů prohánějících se v lůně mnohotvárné a mnohوزračné přírody. Pocházíme z národů, které osídlily bujné hvozdy středního zeměpisného pásma a jako takové byly nadány obrazností, jejich představy o světě se utvářely ve vidinách a viditelných symbolech, jejich řeč hledala spojující významy v posvátných místech, stromech, v letu ptáků, v srdnosti šelem či v moci nedostižných dravců.

Věc názoru je spojena s místem a postavením, z jakého nazíráme svět kolem nás. Zorný úhel je tím subjektivním klamem, jímž vnímáme svět tak, jak se nám jeví odrazem v našem oku. Nazírat věci je něco jiného, než tyto věci myslet. Je zajímavé, že všechny pojmy jazyka, kterými my Evropané označujeme vlastní uchopení či ztrátu reálné skutečnosti, nějak souvisejí se zrakovými vjemy či neskutečnými vizemi: Názor, nahlédnutí, nadhled, přehled, vhled, vid, zřetel, nazření, prozření, jasnozřivost, prozíravost, prozřetelnost, zázrak, přízrak, vidění, vidina, zdání.

K tomu, aby lidé byly schopni zahlédnout pravdu, a pravda byla vždy spojována s nazřením objektivní reality, jež dávalo každému společenství naději na společný názor a vidění společné cesty, nuže k tomu, aby člověk nebyl obětí klamu vlastního názoru, bylo nutné dát lidem světlo, mnoho světla, záři božské jasnozřivosti, aby prohlédli v jednotě společného názoru, aby uvěřili moudré řeči zkušených starců, jejichž nazírání nebloudí v temnotách žádosti a sebestřednosti.

A hle, právě nedostatek světla, temnota plná falešných zjevení, plná mihotavých příznaků, byla příčinou zmatení názorů, pouze člověk bez jasného nadhledu žil v pocitu, že jeho vlastní názor je tím podstatným zřetelem pro jeho kroky životem. Pouze člověk ve stínu vlastní nevědomosti a slepoty mohl věřit tomu, že hodnotou jeho osobnosti je svérázné subjektivní vidění, že jeho převahou je originalita vlastního názoru. Takový člověk byl vždy v minulosti

považován za blázna.

Poněkud jiný způsob vnímání světa přísluší národům, jejichž životní prostředí nebylo obdařeno tolika rozmanitými věcmi k vidění. V pouštích orientu nebylo co nazírat a duchovní vyvolení nehledali v pustině nahlédnutí podstaty světa, nýbrž hledali osamělé místo, kde utichají lidské hlasy, kde nejsou slyšet hašteřivá a zmatená slova nevědomých sluhů lidského mínění, kde ztrácejí všechny viditelné věci na významu a je slyšet nebeskou hudbu vesmírné harmonie, kde proud kosmické energie je cítit zápaem nekonečného smíření.

Východní duchovnost nenazírá, nýbrž naslouchá, cítí a hledá cestu dovnitř, do imanentních tišin lidského srdce, nikoliv ven do rozlehlých končin viditelného světa. Náзор člověka je pro buddhistického mistra bezcennou záležitostí. Důležitá je mysl a vědění, svět může být uchopen ve své pralátce a nejniternejší podstatě pouze duchovní kontemplaní, nikoliv viděn nebo nazírán z místa lidského postavení ve světské realitě.

Dvě zemská pokolení lidí dospívají ke společnému chápání světa v jeho vyšším smyslu, jedno cestou světla a prozíravého vhledu za horizont subjektivního názoru, druhé nasloucháním nejniternejším ozvukům vesmírné jednoty oproštěné od rušivého křiku prostoduchých řečníků a světské marnivosti.

Tak co, milí čtenáři, ještě je vám milé naslouchat rozmanitým názorům a nechat se inspirovat nepřehlednými houštinami lidského mínění? Ještě se pyšíte svým názorem, který je tak odlišný od názoru druhých, a jímž uzrála vaše jedinečnost? Potom vzpomeňte, že se navracíte do prehistorických dob civilizace a kultury prostého chaosu, z něhož člověk před tisíci lety povstal cestou duchovního sjednocení na principech dobra a společného směřování. Dobro mělo transcendentální nebo imanentní založení, společné směřování potom původ v lásce a vzájemné jednotě názoru, jinými slovy v kultuře a v osvojených tradicích smysluplného společenství. Je na čase tyto tradice obnovit. Je na čase chopit se neměnné podstaty lidství a najít pravý smysl života ve vzájemnosti, v moudrosti našich předků, v pochopení naší moderní krátkozrakosti, v citlivém návratu k přírodě.